

Mesijansko Biblijska Studija - 024

ČETIRI HRAMA BIBLIJE

Dr. Arnold G. Fruchtenbaum

PREVOD NA SRPSKI JEZIK

ČETIRI HRAMA BIBLIJE

MBS 024

Dr. Arnold G. Fruchtenbaum

I dogodi se, kad se kralj nastanio u svom domu i GOSPOD mu dao počinka od svih njegovih neprijatelja uokolo, da kralj reče proroku Natanu: 'Pogledaj sad, ja prebivam u domu od cedrovine, a Kovčeg Božiji prebiva pod šatorskim zavesama.' A Natan reče kralju: 'Idi, čini sve što ti je na srcu, jer GOSPOD je s tobom.'

(II Samuilova 7:1-3)

UVOD

U ovoj seriji podučavanja istraživaćemo šta Biblija kaže o četiri jevrejska hrama. Za početak, moramo se podsetiti da su dva od ova četiri jevrejska hrama stvar prošlosti, a preostala dva su još uvek proročka budućnost. Dva hrama koji su se već dogodila jesu: Salomonov Hram i Drugi Hram, koji je još poznat i pod nazivom Irodov Hram. Dva buduća hrama su: Hram u vremenu Velike Nevolje, a posle njega treba da usledi Milenijski Hram.

I. SALOMONOV HRAM

Od Mojsija pa do kraljevanja Kralja Davida, Kovčeg saveza prebivao je unutar Tabernakula, koji je naravno prostran i veličanstven šator. Kada je David sagradio svoju kuću, mučilo ga je šta on živi u kući dok Kovčeg saveza prebiva pod šatorom. U njegovom srcu se počela rađati želja da sagradi Hram za Gospoda. Ovo je pokrenulo planove za Prvi Hram, koji je poznat i pod imenom Salomonov Hram.

A. Davidove pripreme za gradnju Hrama

Počeci Davidove želje, kao i planovi koje je on počeo da pravi zabeleženi su u II Samuilovoj 7:1-17. Tokom razgovora između Davida i proroka Natana, David je govorio o svojoj želji, u stihovima 1-3, da sagradi hram za Boga, tako da više ne bude nesklada u kom David živi u kući od cedrovine, a Kovčeg saveza prebiva u kući od zavesa: ***I dogodi se, kad se kralj nastanio u svom domu i GOSPOD mu dao počinka od svih njegovih neprijatelja uokolo, da kralj reče proroku Natanu: 'Pogledaj sad, ja prebivam u domu od cedrovine, a Kovčeg Božiji prebiva pod šatorskim zavesama.' A Natan reče kralju: 'Idi, čini sve što ti je na srcu, jer GOSPOD je s tobom.'***

Iako je Natan u početku rekao Davidu da krene sa tim projektom, Bog je otkrio Natanu da David neće biti taj koji će sagraditi Hram Božiji, u stihovima 4-11a: ***Ali***

dogodi se, te iste noći, da Natanu dođe reč GOSPODNJA, govoreći: 'Idi i reci mojemu sluzi Davidu: 'Ovako veli GOSPOD: Zar ćeš mi ti sagraditi kuću da u njoj prebivam? Ta nisam prebivao u kući otkad sam sinove Izraelove izveo iz Egipta pa do dana današnjega, nego sam hodio u šatoru i u tabernakulu. Kud god sam hodio sa svim sinovima Izraelovim, jesam li reč rekao ijednomu iz plemena Izraelovih komu sam zapovedio da napasa narod moj Izrael, govoreći: 'Zašto mi ne sagradite kuću od cedrovine?' Zato ćeš sad ovako reći mojemu sluzi Davidu: 'Ovako veli GOSPOD Nad Vojskama: Ja sam te uzeo od tora, od gonjenja ovaca, da budeš vladar nad narodom mojim, nad Izraelom. I bio sam s tobom kuda god si išao i istrebio sve tvoje neprijatelje pred tobom; i pribavio sam ti veliko ime, kao što je ime velikaša koji su na zemlji. I odrediću mesto svojemu narodu Izraelu i posadiću ga da prebiva na svojemu mestu, da više ne mora lutati; i sinovi bezakonja neće ga više mučiti kao ono pre, kao od dana kad sam postavio suce nad svojim narodom Izraelom. I dao sam ti da počineš od svih neprijatelja svojih.

Zato što je David bio učesnik u mnogim bitkama, na mnogo načina, bio je čovek sa krvavim rukama, tako da njegove ruke neće biti te koje će sagraditi Hram za Gospoda.

Uprkos tome, u stihovima 11b-17, Bogu je ugodna Davidova želja i Bog ulazi u savez-odnos sa Davidom, a mi to nazivamo Davidov Savez: **Ta GOSPOD ti je kazao da će ti GOSPOD sazdati dom. A kad se navrše tvoji dani te počineš kod svojih otaca, podići ću ti potomka nakon tebe, koji će izići iz utrobe tvoje, i utvrdiću kraljevstvo njegovo. On će sagraditi dom imenu mojemu, a ja ću utvrditi presto kraljevstva njegova doveka. Ja ću njemu biti otac, a on će meni biti sin. Ako i počini bezakonje, kazniću ga ljudskom šibom i udarcima sinova ljudskih. Ali milosrđe moje neće se ukloniti od njega, kao što sam ga uklonio od Šaula kojega sam uklonio ispred tebe. I tvoj dom i kraljevstvo tvoje doveka će trajati pred tobom; presto tvoj utvrdiće se doveka.'** U skladu sa svim ovim rečima i u skladu sa svim ovim viđenjem, tako je Natan govorio Davidu.

Jedna od karakteristika ovog saveza, koju nalazimo u stihu 13, jeste da je Bog obećao da će Davidov sin, Salomon, biti taj koji će sagraditi Dom Božiji.

Iako Davidu jeste zabranjeno da on sagradi dom, nije mu zabranjeno da napravi sve pripreme za gradnju Hrama. On je to i učinio na dva načina. Pre svega, kupio je Brdo Moriju, prostor na kojem će se Hram nalaziti, od prethodnog vlasnika koji je bio Jevusejac. Ovo je zapisano u I Letopisa 21:18-22:1.

Nakon što je kupio zemljište za budući Hram Božiji, David je nastavio da sakuplja razne i mnoge materijale, tako da bi za Salomona bilo šta manje posla. Drugi deo Davidovih priprema zabeležen je u I Letopisa 22:2-5.

Zato nam je rečeno da **pripravi David mnoštvo svega**, za buduću gradnju jevrejskog Hrama.

B. Gradnja Hrama

1. Početak radova

Kada je Salomon učvrstio svoje kraljevstvo posle smrti svog oca Davida, pokrenuo je jedno od ključnih zaduženja kojim ga je zadužio David pred samu smrt: da sagradi Hram Božiji. Mesto na kojem je krenula gradnja zabeleženo je u II Letopisa 3:1: ***I poče Salomon graditi Dom GOSPODNJI u Jerusalimu na gori Moriji, gde se Gospod ukazao njegovu ocu Davidu, na mestu što ga je David pripremio, na gumnu Ornana Jevusejca.***

Nekoliko stvari nam je rečeno u ovom odlomku. Pre svega, Salomon je počeo graditi Dom baš ***na gumnu*** koje je David kupio od ***Ornana Jevusejca***. Drugo, to mesto je poznato i kao ***gora Morija***, mesto žrtvovanja Isaka (Postanak 22:1-19). Dakle, ovde nam se priče o Avramu, Davidu i Salomonu susreću na istom mestu gde će Bog primiti Njemu prihvatljivu žrtvu.

Salomon započinje gradnju Hrama kako je to zabeleženo u I Carevima 5:1-6:36. Iako je David napravio mnoge pripreme za ovu građevinu, ipak je trebalo sedam godina da se Hram izgradi, prema I Carevima 6:37-38.

2. Završetak radova

Daljnji radovi na Hramu su opisani u I Carevima 7:13-51. Objava završetka celokupnog projekta na kraju je opisana u I Carevima 7:51: ***Tako je bio dovršen sav posao što ga je kralj Salomon obavio za Dom GOSPODNJI. Salomon unese i svete stvari svojega oca Davida, srebro i zlato i posuđe, i stavi ih u riznicu Doma GOSPODNJEGA.***

3. Hram potvrđen i overen

Naravno, ključno pitanje je bilo: Hoće li Bog potvrditi ovaj Hram čineći ga Svojim prebivalištem, onako kako je to učinio sa Tabernakulom? Hoće li vidljivo očitovanje Božijeg prisustva sada napustiti Tabernakul i uspostaviti Svoje prebivalište u Hramu? Odgovor je očigledno: „da.“

U I Carevima 8:1-9, Kovčeg saveza donesen je u Svetinju nad svetinjama u Hramu, a posle ovog je usledilo pojavljivanje Šekina Slave, u I Carevima 8:10-11: ***I dogodi se, kad su sveštenici izašli iz Svetišta, da oblak ispuni Dom GOSPODNJI, te sveštenici ne mogoše zbog oblaka nastaviti služiti; jer slava GOSPODNJA ispuni Dom GOSPODNJI.***

Baš kao što je Bog potvrdio Tabernakul posredstvom očitovanja Šekina Slave, u Izlasku 40:34-35, na isti način, Bog je potvrdio i Hram. I tako, Prvi Hram je u potpunosti dovršen.

C. Skrnavljenje Hrama

Uprkos svojoj veličanstvenosti, uprkos tome što je bio središte jevrejskog obožavanja u danima Salomona i drugih kraljeva Jude, uprkos svemu tome, neki vladari Jude oskrnavili su ovaj Hram za svoje svrhe i za paganska obožavanja.

Među prvima je kraljica Atalija. Njeno skrnavljenje Hrama zabeleženo je u II Letopisa 24:7: ***Naime, sinovi Atalije, one zlikovke, bejahu poharali Dom Božiji, a i sve posvećene stvari Doma GOSPODNJEGA upotrebili za vaale.***

Prema ovom odlomku, ***Atalija*** i njena deca uzeli su posvećene stvari iz ***Doma Božijega*** i upotrebili ih u hramu Vaalovom. Ovo je jedno od najranijih zabeleženih skrnavljenja Salomonovog Hrama.

Čak su i dobri kraljevi skrnavili Hram. Iako je kralj Uzija, generalno govoreći, u zabeležene anale zapisan kao dobar kralj, jednog ga je dana njegov ponos nadvladao i on je, takođe, oskrnavio Hram. Njegovo skrnavljenje zabeleženo je u II Letopisa 26:16-21: ***No kad se osilio, srce mu se uzoholilo do propasti te se izneverio GOSPODU, Bogu svomemu, jer je ušao u Hram GOSPODNJI da bi palio kâd na kadionom žrtveniku. Ali je za njim ušao sveštenik Azarja i s njim osamdeset sveštenika GOSPODNJIH, hrabrih ljudi. Oni tad ustadoše na kralja Uziju i rekoše mu: 'Nije na tebi, Uzija, da pališ kâd GOSPODU, nego na sveštenicima, sinovima Aronovim, koji su posvećeni da pale kâd. Iziđi iz svetišta, jer si se izneverio; stoga nećeš imati časti pred GOSPODOM, Bogom.'*** ***Nato se Uzija razgnevi; a u ruci mu beše kadionica za paljenje kâda. I dok se gnevio na sveštenike, izbi mu guba na čelu, pred sveštenicima u Domu GOSPODNJEMU, pokraj kadionog žrtvenika. I pogleda ga Azarja, poglavar sveštentički, i svi sveštenici, kad gle: on imaše gubu na čelu svomemu. I oteraše ga odande, a on i sam pohita da bi izišao, jer ga je GOSPOD udario. I kralj Uzija ostade gubav do dana svoje smrti; i stanovao je, kao gubavac, u odvojenoj kući, jer beše odstranjen od Doma GOSPODNJEGA. A njegov sin Jotam bio je nad kraljevim dvorom i sudio puku zemlje.***

Ovde nailazimo na primer dobrog kralja koji je završio loše. Zbog svog ponosa oskrvnuo je Hram, tako što je pokušao da prinese kad, a to je služba koju je Zakon dodelio samo sinovima Aronovim. Za razliku od drugih slučajeva, ovde se nije radilo o pokušaju da se uvede pagansko bogoslužje; čin prinošenja kada bio je deo istinskog bogoslužja i obožavanja. Međutim, nije bilo na Uziji iz Judina plemena da to čini, već samo na onima iz plemena Levijeva, a on je pokušavši to postao kriv za oskrvnuće.

Mnogo gore delo počinio je njegov unuk Ahaz. To je zabeleženo u II Carevima 16:10-17: ***Tada kralj Ahaz ode u Damask, u susret asirskom kralju Tiglat-Pileseru. Pa kad vide žrtvenik što je bio u Damasku, posla kralj Ahaz svešteniku Uriji nacrt žrtvenika i uzorak njegov, prema svoj njegovoj izradbi. I sveštenik Urija sagradi žrtvenik prema svemu što je kralj Ahaz poslao iz Damaska. Tako ga sveštenik Urija načini pre no što je kralj Ahaz došao iz Damaska. Pa kad je kralj došao iz Damaska, kralj ugleda žrtvenik te pristupi kralj žrtveniku i prinese žrtvu na njemu. I spali svoju paljenicu i svoju prinosnicu i izli svoju levanicu, pa kralju svoje pomirnice poškropi***

žrtvenik. A i bronzani žrtvenik koji beše pred GOSPODOM s prednje strane Doma, između žrtvenika i Doma GOSPODNJEGA, prenese i postavi ga sa severne strane svojega žrtvenika. Onda kralj Ahaz zapovedi svešteniku Uriji govoreći: 'Na velikome žrtveniku spaljivaćeš jutarnju paljenicu i večernju prinosnicu, i kraljevu paljenicu i njegovu prinosnicu, te paljenicu svega naroda zemaljskoga i njihove prinosnice i njihove levanice; i svu krv paljenice i svu krv žrtve poškropi po njemu. A bronzani žrtvenik služice mi da preko njega ispitujem.' I sveštenik Urija učini sve kako je zapovedio kralj Ahaz. Potom kralj Ahaz skine oplata s podnožja i makne s njih umivaonik. More pak skine s bronzanih volova koji behu pod njim i stavi ga na kameni pločnik.

Izuzetan Žrtvenik koji je kralj Salomon dao načiniti i na kojem su prinošene žrtve nije bio dovoljno dobar za zlog kralja Ahaza. Njemu je bio draži paganski oltar koji je on video u hramu u Damasku. On je pažljivo zabeležio mere i brojke za izgradnju oltara iz Damaska, pa je poslao te nacрте velesvešteniku Uriji. To je sagrađeno, i kada je završeno, Salomonov žrtvenik je uklonjen, a na njegovo mesto postavljen je paganski žrtvenik. I Ahaz je, takođe, kriv za skrnavljenje Hrama.

Još jedan kralj koji je kriv za skrnavljenje Hrama bio je unuk Ahazov, kralj Manasija. Njegovo skrnavljenje zabeleženo je u II Carevima 21:1-6: **Manaše je bio u dobi od dvanaest godina kad se zakraljio, a kraljevaо je u Jerusalimu pedeset i pet godina. Materi njegovoj ime pak beše Hefciba. Ali je činio što je zlo u očima GOSPODNJIM, u skladu s gnusobama narodā što ih je GOSPOD proterao pred sinovima Izraelovim. On je naime ponovo sagrađio uzvišice što ih je uništio otac mu Ezekija, te podigao žrtvenike Vaalu i načinio Ašeru, kao što je svojedobno učinio izraelski kralj Ahab; i klanjao se svoj vojsci nebeskoj i služio joj. Sagrađio je žrtvenike i u Domu GOSPODNJEMU, za koji je GOSPOD rekao: 'U Jerusalimu ću postaviti ime svoje.' Sagrađio je i žrtvenike svoj vojsci nebeskoj u oba predvorja Doma GOSPODNJEGA. I proveo je kroz oganj sina svojega. Usto je i vraćao i gatao i bavio se zazivanjem duhova i pogađanjem. Činio je mnogo toga što je zlo u očima GOSPODNJIM, da bi ga razjario.**

Manaše je bio poklonik pseudonauke astrologije. Za svaki znak zodijska on je imao poseban žrtvenik unutar područja dvorišta Hrama Gospodnjeg, i započeo je da obožava paganske bogove unutar granica samog Jevrejskog Hrama. Između različitih skrnavljenja Doma Božijega, Manaše je bio uverljivo najgori, jer je zbog svoje prakse pretvorio Hram u paganski centar obožavanja. Postojale su četiri različite forme paganskog obožavanja koje su se održavale unutar Hramske građevine, kao direktna posledica Manašeovih dela. Sva su detaljno zabeležena u Jezekilju 8-11.

D. Napadi na Hram

U nekoliko slučajeva su se događali napadi na Hram koji su rezultirali skrnavljenjem kroz pljačku ili otimanjem predmeta iz Hramske riznice. Prvi koji je opljačkao Hram bio je egipatski Faraon Šišak. Detalji o tome su nam dani u I

Carevima 14:25-26: ***I dogodi se, pete godine kraljevanja Rovoamova, da Šišak, kralj egipatski, navali na Jerusolim. I uze blago iz Doma GOSPODNJEGA i blago iz kraljeva dvora; uze baš sve. Uze i sve zlatne štitove što ih je načinio Salomon.***

Šišak je uzeo svo **blago** iz Hrama, ali to nije sve, on **uze i sve zlatne štitove što ih je načinio Salomon** za prostor Hrama. Kao posledica toga, **Kralj Rovoam** bio je prinuđen da ih zameni štitovima od bronce. Paralelni dolomak o ovim događajima nalazimo u II Letopisa 12:9-10.

Sledeća osoba koja je napala Hram bio je Sirijski kralj Ben Hadad, a to je zabeleženo u I Carevima 15:18-19: ***Tada Asa uze sve srebro i zlato koje beše preostalo u riznicama Doma GOSPODNJEGA i u riznicama kraljeva dvora i preda ga u ruke slugama svojim; i posla ih kralj Asa Ben-Hadadu, sinu Tabrimona, sina Hezjonova, kralju Sirije, koji je stolovao u Damasku, govoreći: 'Neka bude savez između mene i tebe, između oca mojega i oca tvojega. Evo, šaljem ti na dar srebra i zlata; hajde, raskini svoj savez s Bašom, kraljem Izraelovim, kako bi otišao od mene.'***

Kako bi platio Ben Hadadu za pomoć protiv Bašine agresije na Judu, Asa je morao da uzme srebro i zlato od Hramskog blaga i da time plati kralju Sirije. To je način kako je kralj Sirije oskrvnuo Jevrejski Hram. Bio je to uistinu skup dogovor i savez. Paralelni odlomak o ovim događajima nalazimo u II Letopisa 16:2-3.

Treća osoba koja je napala Hram i opljačkala ga bio je također Sirijski kralj po imenu Hazael. Zapis ovog skrnavljenja nalazimo u II Carevima 12:17-18: ***Tada Hazael, kralj Sirije, uzade i zarati protiv Gata, i osvoji ga. Zatim Hazael upravi lice svoje da pođe na Jerusolim. A Joaš, kralj Judin, uze sve posvećene prinose što su ih posvetili njegovi očevi Jošafat i Jehoram i Ahazja, kraljevi Judini, te ono što je sam posvetio, kao i sve zlato koje se našlo u riznicama Doma GOSPODNJEGA i kraljeva dvora; i posla to Hazaelu, kralju sirijskomu, te ovaj ode od Jerusolima.***

Kako bi sprečio Hazaela da napadne grad Jerusolim, Joaš, kralj Judin, bio je prinuđen da uzme sve posvećene prinose i stvari iz Hrama i da ih preda kralju Sirije. Još jednom je Hramska riznica ispražnjena. Svo zlato i svi sveti predmeti su odneseni.

I dok su ove prve tri pljačke Jevrejskog Hrama počinili paganski kraljevi, jednom prilikom, Hram je oskrvavljen od strane Jevrejskog kralja. Kada je Joaš postao kralj severnog kraljevstva Izraela, on je također, opljačkao Hram, prema II Carevima 14:13-14: ***I Joaš, kralj Izraelov, uhvati u Bet-Šemešu Judina kralja Amasju, sina Joaša, sina Ahazjina. Zatim dođe u Jerusolim i sruši jerusalemski zid od Efraimovih dveri do Ugaonih dveri, četiri stotine lakata. I uze sve zlato i srebro i sve predmete što su se nalazili u Domu GOSPODNJEMU i u riznicama kraljeva dvora, i taoce, pa se vrati u Samariju.***

Sledeći put je Hram bio opljačkan u vremenu asirskog kralja po imenu Tiglat Pileser III. Zapis o njegovoj otimačini nalazimo u II Carevima 16:8: ***I uze Ahaz srebra i zlata koje se nađe u Domu GOSPODNJEMU i u riznicama kraljeva dvora, i posla to na dar kralju asirskomu.***

Kako bi mogao da kupi pomoć od Asirskoga kralja protiv Izraela i Sirije, Ahaz, kralj Jude, odneo je Hramsko blago da njime plati Asirskog monarha.

Nešto kasnije, drugi Asirijski monarh, Senaherib, opljačkao je Hram u danima kralja Ezekije. Zapis o njegovoj pljačkaškom pohodu nalazimo u II Carevima 18:14-16: ***Tad Ezekija, kralj Judin, poruči asirskomu kralju u Lakiš govoreći: 'Pogrešio sam, odvrati se od mene. Snosiću što god mi nametneš.' I asirski kralj odredi Ezekiji, kralju Judinu, tri stotine talenata srebra i trideset talenata zlata. I Ezekija dade sve srebro što se našlo u Domu GOSPODNJEMU i u riznicama kraljeva dvora. U to je vreme Ezekija skinuo zlato s vrata Hrama GOSPODNJEGA i sa stubova što ih je sam Ezekija, kralj Judin, obložio zlatom; i dao je to kralju asirskomu.***

Ne samo da je Ezekija bio prisiljen da isprazni srebro i zlato iz Hramske riznice, morao je da skine i zlatne oplata sa vrata i sa stubova iz Hrama, i da svo to zlato preda kralju Asirije.

Dakle, u šest različitih prilika, koliko mi znamo, dogodili su se napadi na Hram koji su za posledicu imali skrnavljenje Hrama, putem pljačke ili otimanjem Hramskih predmeta.

E. Popravci Hrama

Tri puta, koliko znamo, Salomonov Hram je prošao kroz određene popravke ili posebne renovacije. Prvi put se to dogodilo u vremenu kralja Joaša, koji je bio pod uticajem velesveštenika Jojade. Ti popravci zabeleženi su u II Letopisa 24:8 i 24:11-14.

Stih 8 kaže: ***Tada kralj zapovedi, te načiniše jedan kovčeg i postaviše ga izvana na dveri Doma GOSPODNJEGA.***

Stihovi 11-14 kažu: ***I dogodilo bi se, kad bi kovčeg rukom levitā bio donesen u kraljevsko nadgledništvo i kad bi se videlo da ima mnogo novaca, da bi došli kraljev pisar i poverenik sveštentičkoga poglavara i ispraznili kovčeg, pa ga opet odnosili i vraćali na njegovo mesto. Tako su činili iz dana u dan te prikupili mnogo novca. A kralj i Jojada davali su ga onima koji su obavljali posao u službi za Dom GOSPODNJI. Ovi su pak unajmljivali klesare i tesare da se obnovi Dom GOSPODNJI, kao i one koji umeju sa gvoždem i bronzom, da se popravi Dom GOSPODNJI. Tako su oni koji su obavljali posao radili, i posao obnove napredovao je pod njihovom rukom. I postavili su Dom Božiji u njegovo prvotno stanje, i ojačali ga. A kad su sve svršili, doneli su pred kralja i Jojadu ostatak novca; od toga su načinili posuđe za Dom GOSPODNJI, posuđe za službu i prinošenje, zatim kašike, te zlatne i srebrne***

posude. I prinostili su paljenice u Domu GOSPODNJEMU neprekidno, u sve dane Jojadine.

Još jedan kralj koji je popravljao Hram bio je kralj Jotam, a to je zabeleženo u II Carevima 15:35: **Samo uzvišice nisu bile uklonjene; puk je još uvek prinostio žrtve i palio kâd na uzvišicama. On je sagradio Gornje dveri Doma GOSPODNJEGA.**

Ovde nam je samo rečeno da je on sagradio i popravio Gornje dveri Doma Jahvina. Paralelni odlomak nalazimo u II Letopisa 27:3.

Još jedan kralj koji je bio odgovoran za izvršene popravke na Hramu jeste kralj Jošija, a to je zabeleženo u II Carevima 22:3-7: **I dogodi se, osamnaeste godine Jošijina kraljevanja, da kralj posla pisara Šafana, sina Acalije, sina Mešulamova, u Dom GOSPODNJI, govoreći: 'Idi k Hilkiji, velikom svešteniku, pa neka izbroji novac što je donesen u Dom GOSPODNJI, što su ga čuvari praga skupili od naroda. I neka ga preda u ruke onih koji su obavljali posao nadgledajući u Domu GOSPODNJEMU, a oni neka ga daju onima koji su izvršavali radove što su se obavljali u Domu GOSPODNJEMU da bi se popravile pukotine na Domu: tesarima i graditeljima i zidarima; i neka se kupi drvo i klesani kamen za popravak Doma. Ali neka se od njih ne traži račun za novac što je bio predan u ruke njihove, jer su oni verno radili.'**

Mnogostruka skrnavljenja Hrama koje je prouzročilo kraljevanje Manašeovo, ali i Amonovo kraljevanje, zahtevalo je popravke pukotina na Hramu, što je verni Jošija i napravio. Paralelni odlomak o ovome nalazimo u II Letopisa 34:8-13.

F. Proročka upozorenja u vezi sa Hramom

Iako je Hram Salomonov često skrnavljen putem ekstremne izopačenosti Judina plemena, oni su ipak gledali na Hram kao na sigurno mesto. Kada je Asirijski kralj Senaherib okupirao Judu, svi utvrđeni gradovi Jude su pali. Ništa od Jude nije ostalo. Međutim, Senaherib nije zauzeo Jerusalim. Bog je spasio Jerusalim u dane kralja Ezekije, tako da je Jerusalim ostao pošteđen.

Zbog čudesnog izbavljenja Jerusalima, u vremenu u kojem je ostatak Jude pretrpeo stravična uništenja, Hram je postao simbolom lažne sigurnosti. Ljudi su zaključili da neuspeh Senaheribove invazije u zauzimanju Jerusalima znači da dok je god Hram Božiji u Jerusalimu, Jerusalim ne može biti ni zauzet, ni uništen. Kao posledica takvog razmišljanja ljudi su bili uvereni da mogu da budu izopačeni koliko god žele i ništa im se ne može desiti. Imali su osećaj lažne sigurnosti.

1. Mihejeva poruka

Dva proroka su hrabro govorila protiv ove lažne sigurnosti. Prvo je došao prorok Mihej, koji je prorokovao buduće uništenje Hrama, u Miheju 3:11-12: **Poglavari njegovi sude za mito i sveštenici njegovi podučavaju za platu i proroci njegovi proriču za novac; a oslanjaju se na GOSPODA govoreći: 'Nije li GOSPOD u**

našoj sredini? Nikakvo zlo neće na nas doći.' Zato će zbog vas Sion biti kao polje preorano i Jerusalim će postati gomila, a gora Doma uzvišica sa šumom.

Zli vladari nad narodom mislili su da zbog toga što je Jahve bio usred Jerusalima i prebivao u Hramu, nikakva nevolja ne može i neće doći na Jerusalim. Zato su postajali sve gori i izopačeniji. Pa ipak, Mihej ih je upozoravao da će taj Hram u kojeg su oni postavili svoju lažnu sigurnost postati šuma, potpuno zarasla, bez ijedne građevine.

2. Poruka Jeremije

O ovome je govorio i prorok Jeremija koji je mogao da vidi razaranje Salomonovog Hrama. Prorok je govorio protiv koncepta stavljanja sigurnosti u Hram, u Jeremiji 7:3-4: Ovako veli GOSPOD Nad Vojskama, Bog Izraelov: ***Popravite svoje putove i dela svoja, pa ću vam dati da boravite na ovome mestu. Vi se ne uzdajte u lažne reči govoreći: 'Hram GOSPODNJI, hram GOSPODNJI, ovo je hram GOSPODNJI!'***

Poruka Jeremije, kao i Mihejeva pre toga, bila je da se moraju pokajati od zlih puteva svojih i da moraju da se dovedu u ispravan odnos sa Bogom. U suprotnom, doći će sud i osuda. Ne treba da veruju rečima lažnih proroka koji su govorili: ***hram Gospodnji***. Oni su mislili da je zbog same činjenice da se Hram nalazi u Jerusalimu, Jerusalim neuništiv. Jeremija je počeo da upozorava da to nije tako; nego, ako se ne pokaju, biće uništeni.

Tada Jeremija ukazuje na lekciju o mestu Šilo, u Jeremiji 7:12-15: ***'Nego idite sad u moje mesto, to jest u Šilo, gde isprva bejah nastanio svoje ime, i pogledajte što sam mu učinio zbog zloće mogega naroda Izraela. Zato sad, budući da ste počinili sva ona dela,' reč je GOSPODNJA, 'a ja sam vam zarana govorio i govorio, ali vi ne poslušaste; i zvaao vas, al' se ne odazvaste, zato ću ovomu Domu koji se mojim zove imenom, u koji se vi pouzdajete, i ovome mestu što sam ga dao vama i ocima vašim, učiniti kao što sam učinio Šilu. I odbaciću vas od lica svojega kao što sam odbacio svu vašu braću, sve potomstvo Efraimovo.'***

Kada je Izrael osvojio Zemlju od Kananaca, pod vodstvom Isusa Navina, Tabernakul sa Kovčegom saveza bio je smešten u grad po imenu Šilo. Iako se u tom mestu nalazio i Tabernakul i Kovčeg saveza, u danima Samuila došli su Filistejci i uništili su Šilo, i više nikada Šilo nije obnovljeno, niti ponovo sagrađeno. Ostalo je pustoš sve do dana proroka Jeremije. Zato Jeremija upravo to ističe pred Izraelom i kaže im da pogledaju lekciju o gradu Šilou. Činjenica da se Tabernakul nalazio u Šilou, nije Šilo učinila neuništivim. Zapravo, Šilo je i uništeno upravo zbog grešnosti Izraela. Ako Tabernakul nije mogao biti spas za Šilo, kako to da oni počivaju u sigurnosti zato što je Hram u Jerusalimu? Istina je bila sledeća; ako se Izrael ne pokaje, Jerusalim će biti podvrgnut istom uništavanju kao i Šilo.

Nešto kasnije u knjizi lekcija o Šilou se ponovno pojavljuje, u Jeremiji 26:1-7: ***U početku kraljevanja Jojakima, sina Jošijina, kralja Judina, dođe ova reč od GOSPODA, govoreći: 'Ovako veli GOSPOD: 'Stani u predvorje Doma GOSPODNJEGA, te svim gradovima Judinim koji dolaze pokloniti se u Domu GOSPODNJEMU prozbori sve ove reči što sam ti ih zapovedio da im kažeš. Ne izostavi ni reč! Možda će poslušati i odvratiti se svaki od zloga puta svojega, pa ću se pokajati za zlo što sam ga ja namislio njima učiniti zbog zlih dela njihovih.'*** I reci im: ***'Ovako veli GOSPOD: Ako me ne poslušate da hodite po Zakonu mojemu što sam ga stavio pred vas, slušajući reči mojih slugu proroka koje ja k vama šaljem zarana ih dižući i šaljući ih (a niste ih slušali), tada ću s ovim Domom učiniti kao sa Šilom, a ovaj grad učinit ću prokletstvom za sve narode na zemlji.'*** I sveštenici i proroci i sav narod čuli su Jeremiju kako govori ove reči u Domu GOSPODNJEMU.

U ovom odlomku, Jeremija je primio zapoved da propoveda poruku da nije postojanje Hrama ono što spašava Jerusalem, već je spasenje u pokajanju naroda. Ukoliko se ljudi okrenu od svog greha i pouzdaju se u Gospoda, Jerusalem će biti spašen. Ako ne, Jerusalem će proći baš kao i Šilo: uslediće uništenje i opustošenje.

Zbog tako smeje poruke lažni proroci su želeli da ubiju Jeremiju. Ali, Jeremija je spašen od strane određene princeze i starešina narodnih koji su ga odbranili na temelju proroštva kojeg nalazimo u Miheju 3:11-12. Ovo je zabeleženo u Jeremiji 26:16-19: ***Tada knezovi i sav narod rekoše sveštenicima i prorocima: 'Ovaj čovek ne zaslužuje smrt, jer nam je govorio u ime GOSPODA, Boga našega.' Ustadoše i neki od starešina zemaljskih te rekoše svemu zboru naroda govoreći: 'Mihej Morešććanin prorokovaše u dane Ezekije, kralja Judina, te reče svemu narodu Judinu govoreći: 'Ovako veli GOSPOD Nad Vojskama: Sion će biti polje izorano i Jerusalem će postati ruševina, a gora Doma uzvišica sa šumom.'*** Je li ga Ezekija, kralj Judin, i sav Juda zato pogubio? Nije li se pobojao GOSPODA i zaiskao naklonost GOSPODNJU? I GOSPOD se pokaja za zlo što ga je njima prorekao. Mi ćemo tako naneti veliko zlo dušama svojim.'

I tako je poruka propovedana od Miheja pre sto godina ponovljena od strane proroka Jeremije. Bila su to proročka upozorenja protiv lažne sigurnosti i protiv pouzdanja u samu Hramsku građevinu. Hram je mogao da ih spase samo ako su oni uistinu imali veru i slušali zapovedi Gospodnje. U suprotnom, Bog neće tolerisati zlodela, niti će ih spasiti samo na temelju toga što se Njegov Hram nalazi u blizini. Na taj način su ljudi bili upozoreni na buduće uništenje Hrama.

G. Uništenje Hrama

U poslednjim godinama kraljevstva Jude vavilonci su vodili tri vojne kampanje protiv Jerusolima i svaka od njih imala je uticaj na Hram.

Prvu kampanju nalazimo u II Letopisa 36:5-7: ***Jojakim je bio u dobi od dvadeset i pet godina kad se zakraljio, a kraljevaio je u Jerusolimu jedanaest godina. Ali je činio što je zlo u očima GOSPODA, Boga svojega. Na njega pođe Navuhodonosor, kralj vavilonski, i sveza ga okovima od bronze te ga odvede***

u Vavilon. Odneo je Navuhodonosor u Vavilon i neke od predmeta iz Doma GOSPODNJEGA i stavio ih u svoj hram u Vavilonu.

Tokom prve kampanje, kralj Navuhodonosor je uzeo posuđe Doma Jahvina, iz Hrama Božijeg, i odneo ih je u paganski hram u Vavilonu.

Sledi druga kampanja Navuhodonosora, a ona je zabeležena u II Letopisa 36:9-10: **Jojakin je bio u dobi od osam godina kad se zakraljio, a kraljevao je u Jerusalimu tri meseca i deset dana. I on je činio što je zlo u očima GOSPODNJIM. A o smeni godine posla kralj Navuhodonosor po njega i dovede ga u Vavilon, zajedno s vrednim predmetima iz Doma GOSPODNJEGA; a Sidkiju, brata njegova, postavi za kralja nad Judom i Jerusalimom.**

Tokom treće kampanje Hram u Jerusalimu je konačno i uništen. Sve posude, velike i male, i svo Hramsko blago odnešeno je u Vavilon. Na kraju, Hram je spaljen do temelja. I tako dolazimo do kraja Prvog Hrama.

Dakle, Hram je uništen. Po prvi puta, još od vremena na gori Sinaj Jevreji nisu imali mesto na kojem su mogli da prinose žrtvene prinose. Sledećih sedamdeset godina neće biti nikakvog prinošenja, sve dok se Hram ponovo ne izgradi. Tako završava istorija Prvog Hrama.

II. DRUGI HRAM

Kada govorimo o Drugom Hramu prisiljeni smo da govorimo o dve razdvojene faze. Jer kroz protok istorije Drugog Hrama na njemu su rađene renovacije tolikog obima da gotovo da se može govoriti o sasvim novom Hramu. U nekim krugovima se to i čini, ali to ipak nije ispravno. Umesto da se razmatraju dva Hrama, bolje bi bilo da se razmišlja i govori o dve različite faze Drugog Hrama. Prva faza se u tom slučaju može nazvati Zeruvavelov Hram. Drugu fazu bi trebalo nazvati Irodov Hram.

A. Prva faza: Zeruvavelov Hram

Posle sedamdeset godina vavilonskog ropstva, vremena u kojem niti na jednom mestu nisu prinošene žrtve za Izrael, Jevrejima je dozvoljeno da se vrate u Zemlju i da ponovo sagrađe svoj Hram.

1. Proroštvo u vezi sa ponovnom izgradnjom Hrama

Prorok Isaija, koji je prorokovao nekih sto godina pre uništenja Prvog Hrama predvideo je vreme kada će Prvi Hram biti uništen i vreme kada će Drugi Hram biti ponovo sagrađen. Ovo proroštvo zabeleženo je u Isaiji 44:28: **koji kažem za Kira: ‘On mi je pastir i izvršiće sve moje želje; a za Jerusalim će reći: ‘Neka se sagrađi!’ I za Hram: ‘Neka se postave temelji!’**

Isaija je prorokovao o vremenu kada će Kir postati kralj Persije, nakon što porazi Vavilon, daće dozvolu Izraelu da ponovo izgradi grad Jerusalim i Hram u njemu. I

dok je Isaijin suvremenik, Mihej, prorokovao o uništenju Solomonovog Hrama, Isaija je prorokovao o ponovnoj izgradnji sa dozvolom samog Kira, kralja Persije.

2. Ispunjenje proroštva

Ispunjenje Isaijinog proroštva u vezi sa dekretom kralja Kira došlo je 538 godine pre Hrista. Ispunjenje je zabeleženo, pre svega, u II Letopisa 36:22-23: ***Ali prve godine Kira, kralja persijskoga, da bi se ispunila reč GOSPODNJA izrečena na Jeremijina usta, GOSPOD potaknu duh persijskoga kralja Kira te on pronese glas po svemu svojem kraljevstvu, a napisa i pismo, govoreći: 'Ovako veli Kir, kralj persijski: 'Sva kraljevstva zemaljska dade mi GOSPOD, Bog nebeski. I on mi zapovedi da mu sagradim Dom u Jerusalimu, koji se nalazi u Judi. Ko je među vama od svega naroda njegov? GOSPOD, Bog njegov, neka bude s njim, pa neka ide!''***

Još jedno ispunjenje Isaijinog proroštva nalazimo u Jezdri 1:1-4. Iako su ova dva izveštaja u suštini ista, postoje neke dodatne informacije u stihovima 3 i 4 Jezdrinog izveštaja: ***A prve godine Kira, kralja persijskoga, da bi se ispunila reč GOSPODNJA izrečena na Jeremijina usta, GOSPOD potaknu duh persijskoga kralja Kira te on pronese glas po svemu svojem kraljevstvu, a napisa i pismo, govoreći: 'Ovako veli Kir, kralj persijski: 'Sva kraljevstva zemaljska dade mi GOSPOD, Bog nebeski. I on mi zapovedi da mu sagradim Dom u Jerusalimu, koji se nalazi u Judi. Ko je među vama od svega naroda njegov? Bog njegov neka bude s njim, pa neka ide u Jerusalim, koji se nalazi u Judi, i neka gradi Dom GOSPODU, Bogu Izraelovu (on je Bog), Dom što se nalazi u Jerusalimu. I ko je god preostao, u bilo kojem mestu gde on boravi, neka ga ljudi iz njegova mesta potpomognu srebrom i zlatom i dobrima i stokom, zajedno s dragovoljnim prinosima za Dom Božiji što je u Jerusalimu.'***

Vidimo, dakle, da se proroštvo o Drugom Hramu ispunilo kroz dekret kralja Kira.

3. Gradnja Drugog Hrama

1. Započinju radovi

Kada su Zorovavelj i Jezdra započeli sa predvođenjem migracija natrag u Zemlju, jedna od prvih stvari u vezi sa izgradnjom novog Hrama bio je Žrtvenik, i to čak pre polaganja temelja za sam Hram, prema Jezdri 3:1-3: ***I kad je došao sedmi mesec, a sinovi Izraelovi bili su već u gradovima, sabrao se u Jerusalimu sav narod kao jedan čovek. Tada ustade Ješua, sin Jocadakov, sa svojom braćom sveštenicima te Zorovavelj, sin Šealtielov, sa svojom braćom, pa sagradiše žrtvenik Bogu Izraelovu da bi na njemu prinosili paljenice, kako je pisano u Zakonu Mojsija, čoveka Božijeg. A žrtvenik su postavili na njegovu mestu, iako ih beše strah od naroda zemaljskih; i prinosili su na njemu paljenice GOSPODU, paljenice jutrom i večeri.***

Kako se Žrtveni oltar nalazio izvan Hramske građevine, a ne unutra, očigledno je da su Jevreji osećali da je potrebno da prvo sagrađe Žrtvenik, kako bi mogli ponovo da uspostave žrtveni sistem. Upravo je Mojsijev zakon tvrdio da se posredstvom krvnih žrtava pristupa Bogu. Ali, za poslednjih sedamdeset godina nisu se prinobile nikakve krvne žrtve, tako da nije postala nikakva mogućnost da se pristupi Bogu u skladu sa Mojsijevim zakonom. Kako bi se ponovno uspostavila ova prekinuta veza sa Bogom sagrađen je Žrtvenik.

Jednom kada je Žrtvenik ponovno sagrađen, a žrtveni sistem ponovo uspostavljen, započeli su i sa gradnjom samog Hrama. Početak ponovne gradnje Hrama kroz polaganje temelja nalazimo zabeleženo u Jezdri 3:8-10:

I druge godine po njihovu dolasku u Dom Božiji u Jerusalimu, drugoga meseca, Zorovavel, sin Šealtielov, i Ješua, sin Jocadakov, i ostatak njihove braće sveštenika i levita, i svi koji su došli iz sužanjstva u Jerusalim, počеше s gradnjom te postaviše levite u dobi od dvadeset godina pa naviše da nadgledaju posao oko Doma GOSPODNJEGA. Tad ustade Ješua sa svojim sinovima i braćom svojom, Kadmielom i njegovim sinovima, sinovima Judinim; ustadoše kao jedan da nadgledaju one koji su obavljali poslove na Domu Božijemu: sinovi Henadadovi, njihovi sinovi i njihova braća leviti. Pa kad graditelji položiše temelje hrama GOSPODNJEGA, postaviše sveštenike u njihovim odorama s trubama, i levite, sinove Asafove, s cimbalima, da slave GOSPODA prema odredbama Davida, kralja Izraelova.

Ova proslava praćena je i radosnim usklicima i plaćem, u stihovima 11-13:

I pevali su naizmenično, slaveći i hvaleći GOSPODA: 'Jer je dobar, jer milosrđe njegovo prema Izraelu traje daveka.' I sav je narod klicao snažnim poklicima slaveći GOSPODA što su položeni temelji Doma GOSPODNJEGA. A mnogi od sveštenika i levita i poglavara otačkih domova, staraca koji behu videli prijašnji Dom, plakali su snažnim glasom dok su njima naoči bili postavljeni temelji ovoga Doma. Mnogi su pak poklikom podigli glas od radosti, te narod nije mogao razlučiti glas radosnog poklika od glasa plača u narodu, jer je narod klicao snažnim poklicima i glas se čuo nadaleko.

Mlađi ljudi su se uvelike radovali videvši kako se njihov Hram ponovo podiže, kroz simboličan završetak postavljanja temelja. Međutim, među onima koji su se vratili iz Vavilona bilo je nekih jako starih ljudi koji su još pamtili Prvi Hram u svoj slavi njegovoj. Nije se mogao porediti ovaj mali temelj kojeg je Zorovavel ponovo sagrađio sa impresivno utemeljenom Hramskom građevinom koju je Solomon nekoć sagrađio. Naraštaj starijih osećao je tugu i jauk, više nego poriv za radovanjem, jer za njih, Drugi Hram malo je vredio u usporedbi sa svojim izvornim originalom, sa Prvim Hramom. Tako da je u vremenu kada su položeni temelji ovog Hrama bilo i žalovanja i radovanja.

b. Prekinuti radovi

Ali, čim su Jevreji postavili temelj, odmah je usledio otpor i protivljenje od strane njihovih neprijatelja. Za početak, nova grupa ljudi, Samaritanci, želeli su da se

pridruže u ponovnoj izgradnji Hrama, u Jezdri 4:1-3: **A kad su Judini i Venijaminovi protivnici čuli da sinovi prognanstva grade hram GOSPODU, Bogu Izraelovu, pristupiše Zorovavelu i poglavarima otačkih domova, i rekoše im: 'Hteli bismo da gradimo s vama jer, kao i vi, tražimo Boga vašega i njemu mi prinosimo žrtve od danā Esar-Hadona, kralja asirskoga, koji nas je doveo ovamo.'** Ali im Zorovavel i Ješua i ostali poglavari Izraelovih otačkih domova rekoše: **'Nije na vama da s nama gradite Dom Bogu našem; ta sami ćemo zajednički graditi GOSPODU, Bogu Izraelovu, kako nam je zapovedio kralj Kir, kralj persijski.'**

Samarićani su izopačili i onečistili istinsko obožavanje Jahve i zato im nije dopušteno da pomognu.

Zato su Samarjani učinili šta god su mogli da onemoguće nastavak gradnje Hrama, prema Jezdri 4:4-6: **Tada je narod one zemlje pokušao obeskrečiti ruke Judina naroda i smetao im u gradnji. Najmili su protiv njih i savetnike da bi im osujetili naum; tako je bilo u sve dane Kira, kralja persijskoga, pa sve do vladavine persijskoga kralja Darija. A za vladavine Ahasvera, na početku njegove vladavine, napisashe tužbu protiv stanovnika Jude i Jerusalima.**

Počeli su pisati vlastima Persije tražeći da se prekine sa gradnjom Hrama, kao šta to kaže Jezdra 4:23-24: **A kad je prepis pisma kralja Artakserksa pročitan pred Rehumom i Šimšajem, pisarom, i njihovim sudrugovima, oni brzo odoše u Jerusalem k Jevrejima i zaustaviše ih oružanom silom. Tako je obustavljen posao oko Doma Božijega što je u Jerusalemu; i bio je prekinut sve do druge godine kraljevanja Darija, kralja persijskoga.**

I tako, temelj je postavljen, a Jevreji su kroz moć i autoritet vlasti prisiljeni da obustave radove i da više ne grade. Temelji su ostali, goli i bez ikakve građevine na sebi. Zapravo, nikakvi radovi na Hramu nisu poduzimani sledećih petnaest godina. Sve šta su Jevreji imali bio je Žrtvenik i postavljen temelj za Hram.

c. Propovedanje proroka

Ali, posle toga, počinju da propovedaju dva proroka, Agej i Zaharija i pozivaju da se nastavi sa izgradnjom Hrama. Jezdra 5:1 kaže: **Tada proroci Agej, prorok, i Zaharija, sin Idov, stadoše prorokovati Jevrejima koji behu u Judi i Jerusalemu, u ime Boga Izraelova koji je bio nad njima.**

U osnovi, proroštva Zaharija i Ageja nosila su poruku ohrabrenja koja je pozivala da se nastavi sa gradnjom i da se dovrši izgradnja Hrama.

(1) Poruka Ageja

Knjiga proroka Ageja ima samo dva poglavlja, ali celokupna knjiga govori o nastavku ponovne gradnje Jevrejskog Hrama. U prvom poglavlju, Agej ohrabruje i opominje ljude da ustanu i da završe posao koji su započeli. Jedan primer ovoga

možemo pronaći u Ageju 1:2: „**Ovako veli GOSPOD Nad Vojskama govoreći: Narod ovaj kaže: ‘Još nije došlo vreme, vreme da se gradi Dom GOSPODNJI.’**“

Još jedan primer nalazimo u Agej 1:7-8: **Ovako veli GOSPOD Nad Vojskama: „Razmotrite svoje putove! Popnite se na goru i dovezite drva i gradite Dom, da u njemu nađem ugodu i proslavim se“, veli GOSPOD.**

U poslušnosti poruci Agejevoj ljudi su nastavili radove, prema Ageju 1:12-15: **Tada Zorovavel, sin Šealtielov, i Jošua, sin Jocadakov, veliki sveštenik, i sav ostali narod poslušашe glas GOSPODA, Boga svojega, i reči proroka Ageja, kako ga posla GOSPOD, Bog njihov; i narod se poboja lica GOSPODNJEGA. Tada Agej, glasnik GOSPODNJI, reče narodu u poruci GOSPODNJOJ govoreći: ‘Ja sam s vama, reč je GOSPODNJA.’ I GOSPOD potaknu duh Zorovavela, sina Šealtielova, upravitelja Jude, i duh Jošue, sina Jocadakova, velikoga sveštenika, i duh svega ostaloga naroda, te oni dođoše i prionuše na posao u Domu GOSPODA Nad Vojskama, Boga svojega, dvadeset i četvrtoga dana šestoga meseca, druge godine kralja Darija.**

I dok je prvo poglavlje knjige proroka Ageja ohrabrenje upućeno Jevrejima da nastave sa radovima koje su napustili petnaest godina ranije, drugo poglavlje ohrabrenje je upućeno njima zato što su to uistinu i napravili. Jer, kao šta smo to već rekli, bilo je mnogo Jevreja koji su bili živi i za vreme Salomonovog Hrama i nisu bili impresionirani sa novim temeljima i na neki način su bili obeshrabrenje onima koji su pokušavali da ponovo izgrade Hram.

Tako je Agej govorio direktno o pitanju koje se pojavilo u vezi sa inferiornošću Zorovavelovog Hrama u odnosu na Salomonov Hram, u Ageju 2:1-9: **Sedmoga meseca, dvadeset i prvoga dana u mesecu, dođe reč GOSPODNJA preko proroka Ageja govoreći: ‘Reci sad Zorovavelu, sinu Šealtielovu, upravitelju Jude, i Jošui, sinu Jocadakovu, velikomu svešteniku, i ostalom narodu govoreći: ‘Ko je među vama ostao ko je video ovaj Dom u njegovoj prvoj slavi? A kakva ga vi sada vidite? U usporedbi s njim, nije li ovo kao ništa u vašim očima? Ali sada, budi jak, Zorovavele’, reč je GOSPODNJA, ‘i budi jak, Jošuo, sine Jocadakov, veliki svešteniče, i budi jak, sav narode zemaljski’, reč je GOSPODNJA, ‘i radite, jer ja sam s vama’, reč je GOSPODA Nad Vojskama. ‘To je reč kojom sam vam se zavetovao kad ste izišli iz Egipta, da će Duh moj ostati među vama. Ne bojte se!’ Jer ovako veli GOSPOD Nad Vojskama: ‘Još jednom, i to zakratko, i ja ću potresti nebesa i zemlju i more i suho tlo. I potrešću sve narode, i oni će doći k Dragocenosti svih naroda; i ispuniću ovaj Dom slavom’, kaže GOSPOD Nad Vojskama. ‘Moje je srebro i moje je zlato’, reč je GOSPODA Nad Vojskama. ‘Slava toga poslednjega Doma biće veća nego prvoga’, veli GOSPOD Nad Vojskama, ‘i na ovom ću mestu dati mir’, reč je GOSPODA Nad Vojskama.’**

U ovoj poruci Agej jasno priznaje da u poređenju sa Salomonovim Hramom, Zorovavelov Hram izgleda kao ništa. Pa ipak, Bog kroz Svog proroka Ageja daje obećanje: u svojoj kasnijoj istoriji, Zorovavelov Hram iskusiće veću slavu nego što ju je ikada iskusio Salomonov Hram. Zato ne treba da budu obeshrabreni, bez obzira šta govorili stari ljudi među njima o superiornosti Prvog Hrama. U svojim

počecima Zorovavelov Hram uistinu će biti inferiorniji, ali posle, slava koju će videti taj Hram daleko će nadići slavu koju je video Salomonov Hram.

(2) Poruka Zaharija

Proroštva Zaharija došla su da podrže proroštva Agejeva. U Zahariju 4:1-14, poruka koja je dana jeste ohrabrenje za ponovnu gradnju Hrama. Posebnu poruku upućenu Zorovavelu nalazimo unutar ovog proroštva, u stihovima 6-10: ***Tad on progovori i reče mi govoreći: 'To je reč GOSPODNJA Zorovavelu govoreći: 'Ne silom ni snagom, već Duhom mojim', veli GOSPOD Nad Vojskama. Što si ti, goro velika? Pred Zorovavelom postaješ ravnica. Ta on će izneti kamen zaglavni uz povike: 'Milost! Milost za njega!'« I dođe meni reč GOSPODNJA govoreći: 'Zorovavelove su ruke ovaj Dom utemeljile, njegove će ga ruke i završiti. Tada ćete spoznati da me GOSPOD Nad Vojskama poslao k vama. Jer ko je prezreo dan malih stvari? Ali ovo sedmero radovaće se kad vidi visak u ruci Zorovavelovoj, to su oči GOSPODNJE što obilaze po svoj zemlji.'***

U ovoj poruci Zaharija objavljuje da će ista osoba koja je položila temelje biti onaj koji će i dovršiti Hram. **Zorovavel** je pre petnaest godina položio temelje, Zorovavel **će izneti kamen zaglavni**, obeležavajući tako završetak celokupne građevine. Tada, baš kao i Agej, Zaharije ohrabruje graditelje da ne budu malodušni jer ovaj Hram izgleda inferiorno prema Salomonovom Hramu. U stihu 10 Zaharije kaže: „Ne prezrite dan malih stvari, još veće treba da dođe.“

d. Nastavak radova

I tako, u poslušnosti proroštvima Ageja i Zaharije, radovi su nastavljani, prema Jezdri 5:2: ***Nato ustadoše Zorovavel, sin Šealtielov, i Ješua, sin Joadakov, i počеше graditi Dom Božiji što je u Jerusalimu; s njima su bili i proroci Božiji, pomažući im.***

Rečeno nam je da je Zorovavel nastavio sa radovima primajući ohrabrenje od proroka Božijih. Prvo su Agej i Zaharije dali poruku za nastavak radova; a potom, kada su radovi nastavljani oni nisu napustili graditelje, već su ostali sa njima i dalje su ih ohrabivali sa proroštvima Božijim upućenim njima.

e. Dovršetak radova

Posle još tri godine Zorovavelov Hram je konačno dovršen u godini 516 pre Hrista, prema Jezdri 6:14-15: ***A jevrejske su starešine gradile i uspevale, po proroštvu proroka Ageja i Zaharije, sina Idova. Oni su dakle gradili i dovršili Dom Božiji, po zapovedi Boga Izraelova i po zapovedi Kira i Darija i Artakserksa, kralja persijskoga. Tako je taj Dom bio završen do trećega dana meseca adara; bilo je to šeste godine kraljevanja kralja Darija.***

Dakle, Zorovavel, koji je bio iz kraljevske kuće, Davidov potomak, predak Josifa koji je bio očuh Ješui (Isusu) Mesiji, uz poticaj proroka Božijih, dovršio je Hram.

4. Skrnavljenja Zorovavelovog Hrama

Od 516 godine kada je Hram dovršen, pa do 168 godine pre Hrista, nemamo mnogo istorijskih zapisa o događajima vezanim za ovaj Hram. Koliko mi znamo, Hram je funkcionisao bez uznemirujućih dešavanja. Ali tada, baš kao i Prvi Hram, počela su da se dešavaju skrnavljenja.

a. Antioh IV

Prva osoba koja je oskrnavila Hram bio je Antioh IV, ponekad nazivan i Antioh Epifanije. On je dva puta oskrvnuo Hram. Godine 169 pre Hrista opljačkao je Hram, ispraznio je riznice i odneo sa sobom posuđe od zlata i srebra.

Godinu dana kasnije se vratio i uzeo je sav nameštaj iz Hrama sa sobom. Kako bi učinio još gore skrnavljenje Hrama Božijeg, prineo je svinju na žrtvenik, a to je bio čin izričito zabranjen od Boga u Mojsijevom zakonu.

Taj čin ovog grčko-sirijskog monarha prouzročio je pobunu kod Jevreja i tako su započeli Makabejski ratovi. Braća Makabejci, njih petoro, organizovali su jevrejske snage i otpočeli su borbu protiv helensko sirijske prevlasti, sve dok u konačnici nisu ponovo zauzeli Hram i ponovo ga posvetili. Ovo ponovo posvećenje Hrama izvor je i početak obeležavanja jevrejskog blagdana koji traje osam dana i naziva se Hanuka, ili Blagdan Svetla. Sam Isus je slavio ovaj blagdan i to možemo videti u Jovanu 10:22.

b. Rimski osvajači

Nakon što su Makabejci očistili Hram on je jedno vreme proveo bez novih napada i funkcionisao je bez posebnih dešavanja, iako su se unutar tog funkcionisanja odvijale ogorčene bitke o tome ko bi trebao da zauzme mesto prvosveštenika. Ali, tada, u vremenu rimskih osvajanja, barem dva rimska generala kriva su za skrnavljenje Hrama. 63 pre Hrista, Palestinu je za Rim osvojio general Pompej. Nakon što je zauzeo Jerusalim ušao je u Svetinju nad svetinjama; to je naravno bilo dozvoljeno samo Jevrejskom prvosvešteniku. Posle Pompeja, godine 54 pre Hrista, još jedan rimski general po imenu Krasus opljačkao je svo zlato iz Hrama i ispraznio je riznice Hrama. Znači, u prvoj fazi Drugog Hrama, u Zorovavelovoj fazi, Hram je opljačkan barem dva ili tri puta.

B. Druga faza: Irodov Hram

Drugi Hram, koji je izvorno ponovo sagrađen od Zorovavela, podvrgnut je još jednom obnavljanju, toliko sveobuhvatnom, da se gotovo može govoriti o potpuno novoj Hramskoj građevini.

1. Ponovna obnova

Kada je Irod proglašen kraljem Judeje od strane rimskih vlasti, u godini 20 pre nove ere, on je tada obećao Jevrejima da će u potpunosti obnoviti njihov Hram, koji je posle pet vekova poprilično oronuo. Jevreji, naravno, nisu verovali Irodu i primorali su ga da sakupi sav potreban materijal pre nego su dozvolili da se radnici i približe Hramu. Čak i onda, dozvoljavali su da se radi samo deo po deo, osiguravajući na taj način da Irod ne razruši sav Hram, a onda da odbije da ga sagradi. I tako, u godini 20 pre nove ere, radovi su otpočeli. Za novu izgradnju same hramske zgrade trebalo je samo godinu i po dana. Ali, spoljno dvorište i zgrade koje pripadaju spoljnom dvorištu uzele su još osam godina gradnje. Konačna građevina bila je toliko izuzetna da je daleko nadmašila lepotu Salomonovog Hrama, ispunjavajući na taj način proroštvo iz Ageja 2.

Kada je Mesija započeo Svoju službu, godine 27 nove ere, ove dvorišne zgrade nastajale su i dovršavane su već četrdeset šest godina. Sve zajedno je konačno završeno 64 godine nove ere, samo šest godina pre nego će celokupno hramsko zdanje uništiti rimljani. Stoga, u vremenu Mesijinog života, Hram sa Svetinjama je stajao dovršen već nekoliko decenija, dok se sa izgradnjom zgrada spoljašnjih dvorišta stiglo otprilike do pola.

2. Drugi Hram u životu Mesije

Upravo sa ovom Irodijanskom fazom Drugog Hrama je Mesija dolazio u kontakt u vremenu Svog ovozemaljskog života. Brojni ključni događaji odigrali su se u uskoj povezanosti sa Hramom. U ovom Hramu je Zaharije primio viziju od anđela, u Luki 1:8-23, gde mu je rečeno da će dobiti sina koji će postati poznat kao Jovan Krstitelj. U ovom Hramu su roditelji doneli bebu Isusa da Ga prikažu pred Gospodom i tu su Šimun i Ana prorokovali o autentičnosti Njegova Mesijanstva, u Luki 2:22-39. Upravo u ovoj Hramskoj građevini je Ješua, u dobi od dvanaest godina zbunjivao doktore Zakona sa Svojim razumevanjem, u Luki 2:41-51.

Kada je Isus započeo Svoju službu, On je započeo čisteći prostor ovog Hrama prvi put, u Jovanu 2:13-22. U istom ovom Hramu On je objavio Svoju jednakost sa Bogom, u Jovanu 5:14-29. U Jovanu 7:14-8:59, Isus je došao u Hram na proslavu Blagdana Tabernakula, tokom kojeg je izrekao dve zapanjujuće objave: prvu u Jovanu 7:37: **Ako je neko žedan neka dođe k meni**; i drugu u Jovanu 8:12: **Ja sam svetlo sveta**. Nešto kasnije, tokom Blagdana posvećenja, ponovo je došao u Hram, u Jovanu 10:22-39, i objavio u stihu 30: **Ja i Otac smo jedno**.

Tokom poslednje sedmice Njegova života gledamo Ješuu kako dolazi i odlazi iz Hrama i svedočimo brojnim objavama. U Jovanu 12:1-36. U prostor Hrama je ušao tokom Svog Trijumfalnog Ulaska. Tada je očistio Hram po drugi put, prema Mateju 21:12-17, i tako je Isus završio Svoju službu na isti način na koji ju je i započeo: očišćenjem Hrama. Upravo unutar Hramske građevine je Njegov autoritet dovođen u pitanje od različitih lidera u Izraelu, u Mateju 21:23-22:46. Na posručju Hrama je On osudio fariseje zato što su odveli narod u zastranjenje, u Mateju 23:1-38.

Jedan od najvećih događaja koji povezuje život Mesije i Hram jeste vreme Raspeća. Kada je Ješua umro veo koji je razdvajao Svetinju nad svetinjama od Svetinje razderan je od vrha prema dnu. Ovaj događaj zabeležen je u Mateju 27:51: ***I gle, hramski se zastor razdre nadvoje, odozgo do dole, i zemlja se potrese i stene se raspukoše.***

Cepanje zastora znači da je sada otvoren pristup Bogu kroz smrt Ješue Mesije; žrtveni prinosi životinja više neće biti sredstvo za pristupanje Bogu.

3. Drugi Hram u knjizi Dela Apostolskih

Hram ima svoju ulogu i u događanjima u knjizi Dela Apostolska. Prema Delima 2:46-47, mnogi jevrejski vernici rane crkve nastavili su da obožavaju u Hramu. Upravo na području Hrama su Petar i Jovan izlečili hromog čoveka, omogućavajući na taj način Petru propoved preko koje su još mnogi Jevreji spašeni, u Delima 3:1-26.

I na kraju, u Delima 21:27-36, u Hramskoj građevini je Pavle uhapšen, a to je čin preko kojeg će u konačnici Pavle stići u Rim.

C. Uništenje Drugog Hrama

Baš kao i Prvi Hram, i Drugi je Hram uništen zbog Izraelovih greha. U ovom slučaju radi se o grehu odbacivanja Isusovog Mesijanstva. I kao kod Salomonovog Hrama, Drugi Hram nije uništen pre nego su dana određena proroštva o njegovom uništenju.

Jedno od tih proroštava nalazimo u Starom zavetu u Danilu 9:26: ***A posle šezdeset i dve sedmice Mesija će biti satrt, ali ne za sebe. I narod kneza koji će doći razoriće grad i svetište. Tada će s potopom doći njegov kraj, a sve do kraja biće rat i određena pustošenja.***

U ovom odlomku Danilo jasno prorokuje da će Drugi Hram, kojeg uskoro treba da sagradi Zorovavel, u svojoj konačnici biti uništen kroz osvajački pohod, baš kao što je to bio slučaj i sa Prvim Hramom. I Grad i Svetište biće razoreni.

I dok Danilo prorokuje o uništenju Hrama on nam ne iznosi razloge za to uništenje. Ali, u poslednjim danima Svoje službe, Ješua daje dva proroštva o uništenju Hrama. Prvo nalazimo u Mateju 23:37-39: ***Jerusalime, Jerusalime, ti što ubijaš proroke i kamenuješ one koji su k tebi poslani! Koliko puta htedoh skupiti decu tvoju kao što kvočka skuplja svoje piliće pod krila, i ne htedoste. Evo vam se kuća vaša napuštena ostavlja. Jer, kažem vam, odsada me nećete videti dok ne reknete: Blagosloven Onaj koji dolazi u ime Gospodnje!***

Ove reči su izgovorene za vreme poslednjeg Isusovog boravka na području Hrama. Ovo je jadicovka, plač nad Jerusalimom. Isus ističe činjenicu da je On često imao želju da okupi sav narod Izraela i da im pruži posebnu Mesijansku zaštitu, obećanu od jevrejskih proroka. Međutim, lideri Izraela odbacili su Njega, u smislu „nisu hteli“. Stoga, ključni greh koji će dovesti do uništenja Drugog Hrama jeste

odbacivanje Isusovog Mesijanstva. Zbog tog greha, On im je objavio da će im kuća biti ostavljena napuštena.

On ovome dodaje i drugo proroštvo koje nalazimo u Mateju 24:1-2: ***Isus iziđe te se udalji od Hrama. I pristupe učenici njegovi da mu pokažu hramske zgrade. A Isus im reče: „Ne vidite li sve ovo? Zaista, kažem vam, neće se ovde ostaviti ni kamen na kamenu koji neće biti razvaljen.“***

Dok je napuštao područje Hrama, nakon objava koje je dao u Mateju 23, učenici su mu počeli ukazivati na veličanstvenost građevine koju je započeo Irod veliki. Međutim, Isus izgovara dramatično proroštvo u vezi sa ovim Hramom: da kamen na kamenu neće preostati koji neće biti razvaljen. Ješua otvoreno predviđa dolazeće uništenje i razorenje Drugog Hrama.

Ova proroštva su se ispunila nekih četrdesetak godina nakon što ih je Mesija izgovorio. U godini 66 nove ere, Jevreji su se pobunili protiv Rima, podižući tako Prvi Rimsko-Judejski rat. Posle tri godine surovih borbi, u godini 68 nove ere, rimske trupe otpočele su opsadu Jerusalima koja je trajala dve godine. Onda, godine 70 nove ere, rimljani su konačno uspeli da probiju zidove i Drugi Hram je uništen.

Još jednom Hram više nije postojao i Jevreji su ostali bez mesta za prinošenje žrtvenih prinosa. Ali, za razliku od perioda vavilonskog zatočeništva, kada alternativni put prema Bogu nije postojao, četrdeset godina pre uništenja Drugog Hrama, Bog je provideo drugi način pristupa za Svoj narod. Konačna žrtva za grehe je Isus Mesija, i Jevreji mogu da pristupaju Bogu posredstvom Mesije, a ne više putem prinošenja krvnih žrtava.

III. HRAM U VREMENU VELIKE NEVOLJE

Sledeći Hram je prvi od dva proročka Hrama koja će se dogoditi u budućnosti. Radi se o Hramu koji će biti aktivan u vremenu Velike nevolje. Iako o ovom Hramu ne nalazimo mnogo informacija, ipak imamo sasvim dovoljno podataka koji su nam ostavljeni da bismo mogli izvući izuzetno važne zaključke.

A. Izgradnja Hrama iz vremena Velike nevolje

Ključni odlomak koji govori o izgradnji Hrama u vremenu Velike nevolje dat nam je u Isaiji 66:1-6: ***Ovako veli GOSPOD: 'Nebo mi je presto, a zemlja podnožak nogama mojima. Gde je kuća što ćete mi je sagraditi i gde je mesto počinka mojega? Nije li ruka moja sve to načinila i tako je sve to postalo', reč je GOSPODNJA. 'Ali na ovoga gledam: na uboga i na onoga koji je duha skrušena i koji na reč moju drhće. Neko kolje bika, ali i ubija čoveka; žrtvuje ovcu, ali i psu lomi vrat; prinosi prinosnicu, ali i krv svinjsku, pali kâd, ali blagoslivlja kumira. I kako su oni izabrali svoje putove i duši im se mile gnusobe njihove, tako ću i ja izabrati nevaljalštine njihove i svaliti na njih ono čega se plaše. Jer kad sam zvao, niko se ne odazva, kad sam govorio, niko ne poslušao; nego su činili što je zlo u mojim očima i izabrali ono što mi***

nije milo.' Poslušajte reč GOSPODNJU, vi koji na njegovu reč drhćete: 'Braća vaša, koja vas mrze i koja vas odbacuju poradi imena mojega, govore: 'Neka se GOSPOD proslavi pa da vidimo radost vašu.' Al' oni će biti posramljeni.' Zvuk buke iz grada, zvuk iz hrama, zvuk GOSPODNJI što naplatom uzvraca neprijateljima svojim!

Ovaj odlomak govori o Hramu kojeg Bog nije potvrdio. Upravo u svetlu te činjenice možemo zaključiti o kojem Hramu Isaija govori, jer je u prošlosti Bog potvrdio i Salomonov Hram i Drugi Hram. Sam Bog će biti uključen u izgradnju Četvrtog Hrama iz vremena Milenijuma, pa će tako i taj Hram biti potvrđen od Boga. Međutim, kako ovaj odlomak govori o Hramu kojeg Bog odbija potvrditi, ne preostaje nam drugo nego da zaključimo da jedini Hram koji odgovara tom opisu jeste Hram iz vremena Velike nevolje.

Tako da ovaj odlomak počinje sa protestom od Boga, koji jasno stavlja do znanja u stihu 1 da nijedna kuća Izraela sagrađena u tom vremenu neće biti prihvaćena, jer Bog neće doći i neće prebivati tamo, kako je prebivao u Prvom Hramu i kako će prebivati u Četvrtom Hramu. Prema stihu 2, ono šta Bog zahteva u tom vremenu nije nova kuća, već vera. U stihu 3, On objavljuje da neće prihvatiti žrtvene prinose, tako da već sama činjenica da će se Hram ipak sagrađiti pokazuje njihov neuspeh da čuju Reč Božiju iz stiha 4 i da dođu k Bogu kroz veru u Ješuu Mesiju. Onda, u stihu 5, Isaija ima reč ohrabrenja za one verne Jevreje koji neće učestovati u izgradnji tog Hrama, već će umesto toga tražiti volju Božiju. Tako i mi saznajemo da će tada biti verni Ostatak koji neće niti učestovati niti na neki drugi način biti uključen u gradnju jevrejskog Hrama u vremenu Velike nevolje. Na kraju, u stihu 6, Isaija kaže da će ovaj Hram rezultirati samo osudom. Ovaj Hram neće za rezultat imati oprost greha, neće rezultirati ni prihvatljivim obožavanjem, njegov rezultat biće samo osuda od Boga.

Isaija piše da će se dogoditi izgradnja Hrama koja neće primiti odobravanje od Boga. Ali, Isaija ne kaže ništa o vremenu u kojem će se Hram graditi, samo to da će jednog dana biti izgrađen. Međutim, mi imamo odgovore na mnoga pitanja o ovom Hramu iz drugih odlomaka u Pismima.

B. Gnusoba Opustošenja

1. Pisma

a. Početak

Mnogo više podataka u Pismima nam je dano o tome kako će ovaj Treći Hram postati gnusoba. Početak ove Gnusobe Opustošenja dat nam je u Danilu 9:27: ***I utvrdiće savez s mnogima za jednu sedmicu; a usred sedmice obustaviće žrtvu i prinos. I na krilu gnusoba doći će onaj koji pustoši, i to do uništenja, i što je određeno, izliće se na pustošnika.***

Ovaj odlomak govori o razvrgavanju saveza sklopljenog između Izraela i Antihrista, a to se dešava usred vremena Velike nevolje.

Kada govorimo o jevrejskom Hramu postoje dve ključne posledice ovog razvrgavanja saveza. Pre svega, doći će do prestanka prinošenja žrtava. Činjenica da će žrtveni sistem biti prekinut usred perioda Velike nevolje govori nam da se taj sistem, u tom vremenu, već neko vreme sprovodi. Ključni vremenski element koji imamo, u vezi sa Hramom iz vremena Velike nevolje, jeste taj da usred vremena Velike nevolje taj Hram već postoji i funkcioniše i to barem već neko vreme. To znači da će Hram iz vremena Velike nevolje biti izgrađen ili u prvoj polovici vremena Velike nevolje ili neko vreme pre toga. Ovo je najbliže što možemo prići tačnom vremenu izgradnje Hrama iz vremena Velike nevolje. Biblija nam jednostavno ne daje dovoljno informacija da bi došli do preciznijeg zaključka u vezi sa vremenom izgradnje tog Hrama.

Druga posledica ili rezultat razvrgavanja saveza jeste Gnusoba Opustošenja. Danilo nam ne kaže šta je tačno Gnusoba Opustošenja, samo nam kaže da će se to desiti baš u tom vremenu.

b. Trajanje

Sledeći odlomak koji govori o ovome nalazimo u Danilu 12:11: ***A od vremena kad bude dokinuta svagdašnja žrtva i postavljena gnusoba opustošenja proći će hiljadu dvesta i devedeset dana.***

Ovaj odlomak nam kaže da će Gnusoba Opustošenja trajati sveukupno 1290 dana. To znači da će trajati još trideset dana nakon što završi vreme Velike nevolje. Iz nekog razloga, Gnusobi Opustošenja dozvoljeno je da nastavi trajanje još trideset dana po završetku Velike nevolje. Ponovo, ne daje nam se nikakva naznaka o tome šta zapravo jeste Gnusoba Opustošenja.

c. Znak upozorenja

Sledeći odlomak koji govori o Gnusobi Opustošenja nalazimo u Mateju 24:15-16: ***Kada dakle vidite gnusobu opustošenja, prorečenu po proroku Danilu, kako stoji na svetome mestu (ko čita, neka razume): koji tada budu u Judeji, neka beže u gore.***

U ovom odlomku Isus nam govori o znaku upozorenja za Jevreje koji će živeti usred vremena Velike nevolje. Znak upozorenja je sledeći, čim vide ili čuju za Gnusobu Opustošenja, treba da beže iz Izraela što brže mogu. Još jednom, ništa nam nije rečeno o tome šta je Gnusoba Opustošenja.

d. Preuzimanje od strane pagana

Sledeći odlomak iz Pisama koji kaže nešto o ovoj temi nalazimo u Otkrivenju 11:1-2: ***I bi mi dana trska nalik štapu; i anđeo stade govoreći: 'Ustani i izmeri hram Božiji i žrtvenik i one koji se klanjaju u njemu!' A vanjsko dvorište hrama izostavi i ne izmeri ga, jer je dano paganima; i gaziće sveti grad četrdeset i dva meseca.***

Ovaj odlomak je sličan onome kojeg nalazimo u Danilu 9:27. Normalno funkcionisanje Hrama iz vremena Velike nevolje je prestalo, zaustavljeno je, preuzeli su ga pagani, a paganima je dopušteno da upravljaju Hramom iz vremena Velike nevolje na period od tri i po godine. Baš kao i u Danilu 9:27 i u Otkrivenju 11:1-2, kaže nam se da će Hram biti predan paganima usred perioda Velike nevolje i biće napušten tri i po godine. Ali, još jednom, ništa u ovom odlomku nam ne govori šta je Gnusoba Opustošenja.

2. Faze Gnusobe Opustošenja

Ovde konačno počinjemo da razumemo šta je Gnusoba Opustošenja. Gnusoba Opustošenja uključuje u sebi dve faze.

a. Prva faza

Prvu fazu Gnusobe Opustošenja nalazimo u II Solunjanima 2:3-4: ***Neka vas niko ne zavede ni na koji način; jer taj dan neće doći ako najpre ne dođe otpad i otkrije se Čovek greha, Sin propasti, koji se protivi i uzdiže sebe iznad svega što se zove Bog ili svetinja, tako te i u hram Božiji kao Bog sedne praveći se da je Bog.***

U prvoj fazi Gnusobe Opustošenja, nakon što Antihrist preuzme jevrejski Hram, kao što je prorokovano u Danilu 9:27 i u Otkrivenju 11:1-2, on će uspostaviti tron u Svetinji nad svetinjama Trećeg Hrama i proglasiće sebe da je jedini istinski Bog. Ovo je, u tom trenutku, Gnusoba Opustošenja.

Razlog zašto je ovome dana titula ili naslov „Gnusoba Opustošenja“ jeste činjenica da će cela ova epizoda biti nadahnutu od samog Sotone, prema II Solunjanima 2:8-10: ***I tada će se otkriti Bezakonik. Njega će Gospod zatrti dahom usta svojih i uništiti pojavkom dolaska svojega; njega, čiji je dolazak po delovanju Sotone sa svom silom i znacima i lažnim čudesima, i sa svim nepravednim zavaravanjem u onima koji propadaju jer nisu prihvatili ljubav prema istini da bi se spasili.***

Pavle nam kaže da će ova objava božanstvenosti Antihrista biti od Sotone i nadahnutu i pokretana i osnažena. Biće praćena čudesnim znacima koji će imati svrhu da zavaraju ceo svet, a ovo delo uništenja proizvešće okretanje čovečanstva ka prihvatanju Antihrista kao jedinog istinskog Boga.

Dalje svetlo na ovu Gnusobu Opustošenja u svojoj prvoj fazi nalazimo u Otkrivenju 13:3-4: ***I videh jednu od njezinih glava kao nasmrt zaklanu; i smrtna joj se rana izleči. I sva se zemlja zanela za Zveri. I pokloniše se Zmaju koji daje vlast Zveri; pokloniše se i Zveri govoreći: 'Ko je poput Zveri? Ko bi mogao zaratiti s njom?'***

Antihrist će da uspe u uveravanju masa ljudi u svoje božanstvo i ljudi će ga širom sveta obožavati. I ovo nam je jasno pokazano u Otkrivenju 13:8.

Dakle, u prvoj fazi Gnusobe Opustošenja, Antihrist preuzima jevrejski Hram; uspostavlja svoj tron u Svetinji nad svetinjama; i proglašava sebe Bogom. Činjenica je da će ovo biti praćeno znakovima, čudima, i silnim delima koja će zavesti mase ljudi tako da će svi oni prihvatiti božanstvo Antihrista.

b. Druga faza

Druga faza Gnusobe Opustošenja dana nam je u Otkrivenju 13:11-15: ***I videh drugu Zver gde uzlazi iz zemlje; i imaše dva roga poput jaganjca, a govoraše kao Zmaj. I ona vrši svu vlast one prve Zveri pred njom i čini da se zemlja i oni koji žive na njoj poklone prvoj Zveri, kojoj ono beše izlečena njezina smrtna rana. I ona čini znake velike: čini pred ljudima da i oganj silazi s neba na zemlju. I zavodi one što žive na zemlji zbog znakova koje joj je dano učiniti pred Zveri, govoreći onima što stanuju na zemlji da načine lik Zveri koja imaše ranu od mača i oživje. I bi joj dano dati dah liku Zveri, tako da i progovori lik Zveri i učini da ko god se ne pokloni liku Zveri bude ubijen.***

Antihrist, naravno, neće ostati u Svetinji nad svetinjama zauvek jer se njegov glavni grad nalazi na drugom mestu. Ali, kako bi Hram zadržao kao središte obožavanja Antihrista, njegov će lažni prorok napraviti lik, kojem će biti dan život i biće postavljen u Svetinju nad svetinjama jevrejskog Hrama. Ovo će, u tom trenutku, postati druga faza Gnusobe Opustošenja: lik Antihrista koji će biti postavljen u Svetinji nad svetinjama. To je ono na što Ješua misli kada kaže: ***gnusobu opustošenja ... kako stoji na svetom mestu*** u Mateju 24:15. Nadalje, kao šta to Danilo 12:11 kaže, ovom liku biće dopušteno da ostane unutar Svetinje nad svetinjama sveukupno 1290 dana, trideset dana nakon šta Velika nevolja završi.

C. Uništenje Trećeg Hrama

Nije nam jasno rečeno kako će tačno ovaj Hram biti uništen, ali gotovo smo sigurni da će itekako biti pod posledicama zemljotresa koji će se desiti u vremenu Drugog Dolaska Mesije, koji je zabeležen u Zahariju 14:4: ***I u taj dan noge će mu stajati na Maslinskoj gori, koja je nasuprot Jerusalimu, na istoku. I Maslinska će se gora rascepiti na svojoj sredini, prema istoku i prema zapadu, u vrlo veliku dolinu. I jedna polovica gore pomaknuće se na sever, a druga njezina polovica na jug.***

Trideset dana posle ovog zemljotresa lik će biti uklonjen i uništen, i tako će doći kraj Gnusobi Opustošenja. Ali, zbog ponovne obnove zemlje tokom Milenijskog Kraljevstva, Hram iz vremena Velike nevolje, koji nikada nije potvrđen od Boga, biće uklonjen.

IV. MILENIJUMSKI HRAM

Četvrti i poslednji Hram iz Pisama odnosi se na Milenijumski Hram ili Hram iz Mesijanskog doba. Na različitim mestima u Pismu daju nam se određeni detalji u vezi sa ovim Hramom koji će stajati tokom 1000-godišnjeg kraljevanja Mesije. Zbog izuzetnih geografskih i topografskih promena unutar Zemlje Izraela u periodu Kraljevstva, ne treba da mislimo kako će Hram biti izgrađen na istom mestu na kojem su stajala i tri prethodna Hrama. Biblija jasno govori da će stvari radikalno biti izmenjene u vremenu Kraljevstva.

A. Gora Doma Jahvina

Proroci su nam jasno i razumljivo stavili do znanja da će usred Zemlje, izrasti jako visoka gora, i ta gora će rasti sve dok ne postane najviša planina na svetu. Negde, na ovoj najvišoj gori sveta, Milenijumski Hram će biti sagrađen.

Jedan odlomak koji govori o tome nalazimo u Isaiji 2:2-4: ***I dogodiće se na svršetku danā da će gora Doma GOSPODNJEGA biti postavljena povrh gora i uzdignuta iznad bregova; i svi narodi k njoj će se slivati. I mnogi će narodi doći i reći: 'Dođite, uzađimo na goru GOSPODNJU, u Dom Boga Jakovljeva, da nas pouči svojim putovima i da hodimo njegovim stazama.' Jer će iz Siona Zakon izići, i iz Jerusalima reč GOSPODNJA. I on će suditi među narodima i prekoriti mnoge narode; a oni će svoje mačeve prekovati u plugove, i svoja koplja u srpove. Narod na narod neće mača dizati niti će se više učit' ratovanju.***

Isaija jasno kaže u stihu 2 da će gora Doma Jahvina biti postavljena povrh svih drugih gora i uzdignuta iznad svih bregova, a svi narodi slivaće se ka njoj u obožavanju Jahve. U stihu 3, upravo će sa ove gore izići zakon za Milenijumsko Kraljevstvo. To će kao posledicu imati sveopšti svetski mir jer će razlike među narodima biti sređene kroz Reč koja će doći sa gore Doma Jahvina, prema stihu 4.

Nešto kasnije, u Isaiji 27:13, prorok ističe da će ova sveta gora postati središte opšte svetskog obožavanja Boga od strane svih naroda: ***I dogodiće se u onaj dan da će se zatrubiti u veliku trubu te će oni koji su ginuli u zemlji asirskoj i oni koji behu prognani u zemlju egipatsku doći i pokloniti se GOSPODU na svetoj gori u Jerusalimu.***

Zapravo, ova veličanstvena gora Doma Jahvina postaće mestom molitve za sve narode, za Jevreje i za pagane, kako nam to kaže Isaija 56:6-8: ***A sinove tuđinske koji pristadoše uz GOSPODA da mu služe i da ljube ime GOSPODNJE, da mu budu sluge, sve koji drže subotu pazeć' da je ne oskvrnu i pridržavaju se saveza mojega, njih ću dakle dovesti na svetu goru svoju i razveseliću ih u svojem Domu molitve. Njihove paljenice i žrtve njihove biće primljene na mom žrtveniku, jer Dom moj zvaće se Dom molitve za sve narode. Gospod GOSPOD, koji sabire prognanike Izraelove, izjavljuje: 'Još ću ih sabrati k njima, povrh onih koji se kod njih već sabraše'.***

Kada paganske nacije budu upotrebljene da pomognu ponovnom okupljanju Izraela i oni sami će biti dovedeni i sakupljeni ka ovoj gori Doma Jahvina, prema Isaiji 66:20: ***'I dovešće svu vašu braću iz svih naroda kao prinosnicu GOSPODU, na konjima i kolima i nosilima te na mazgama i kamilama, na svetu goru koju u Jerusolim', veli GOSPOD, 'kao što sinovi Izraelovi donose prinosnicu u čistim posudama u Dom GOSPODNJI'.***

Isaijin suvremenik, prorok Mihej, takođe govori o ovoj veličanstvenoj gori u Miheju 4:1-4: ***'I dogodiće se na svršetku danā da će gora Doma GOSPODNJEGA biti postavljena povrh gora, i biće ona uzdignuta iznad bregova; i k njoj će se narodi slivati. I mnogi će narodi doći i reći: 'Dođite, uzadimo na goru GOSPODNJU i u Dom Boga Jakovljeva, da nas pouči svojim putovima i da hodimo njegovim stazama.' Jer će iz Siona Zakon izići, i iz Jerusolima reč GOSPODNJA. I on će suditi među mnogim narodima i nadaleko prekoriti snažne narode; a oni će svoje mačeve prekovati u plugove, i svoja koplja u srpove. Narod na narod neće mača dizati niti će se više učiti ratovanju. Nego će svaki sediti pod svojom lozom i pod svojom smokvom i niko ga neće plašiti, jer tako govorahu usta GOSPODA Nad Vojskama.***

Ove Mihejeve reči, naravno, jako nalikuju rečima Isaije. U stihu 1, gora Doma Gospodnjega biće postavljena povrh svih gora i planina. U stihu 2, Zakon Gospodnji će izići iz Hrama. Činjenica da Milenijumski zakonski sistem izlazi iz Hrama na vrhu ***gore Doma Gospodnjega*** za posledicu ima svetski mir iz stiha 3; i to ne samo među nacijama, već i lični mir između svake pojedine osobe, u stihu 4.

Dakle, iz ovih odlomaka primećujemo da će se desiti velike geografske promene u Zemlji Izraelovoj u vremenu Kraljevstva. Ogromna planina, najviša gora na svetu nalaziće se u Zemlji Izraelovoj, a negde na vrhu te gore stajaće jevrejski Hram.

B. Detalji u vezi sa Milenijumskim Hramom

Poslednjih devet glava Knjige proroka Jezekilja daju nam detalje o mestu naroda Izraela u Mesijanskom Kraljevstvu.

Iako ovaj deo govori o celokupnoj temi Izraela i Mesijanskog doba, ipak je prvenstveno usredsređen na Milenijumski sistem obožavanja u Hramu za vreme Milenijumskog doba. Daleko od toga da ćemo mi ovde govoriti o ovom delu Pisma detaljno i opširno. Mi ćemo, dakle, napraviti jedan pregled ovih poglavlja dajući tako osnovu svakome ko želi dublje istraživati u Pismima sve u vezi sa ovim Hramom.

1. Uvod: Jezekilj 40:1-4

U Jezekilju 40:1-4 uvodi nas se u sveobuhvatnu temu koju pokrivaju zaključnih devet poglavlja Knjige proroka Jezekilja. U ovom uvodu Jezekilj nam kaže da mu je dana vizija ***veoma visoke gore*** na čijoj je jednoj strani video nešto poput ***izgrađenog grada***. Ova veoma visoka gora je ista gora o kojoj govore Isaija i Mihej,

ali ovde, u stihovima 1-2, dati su nam još neki dodatni detalji tog izgrađenog grada koji leži na južnoj strani ove velike gore.

Tada poruka kreće ka proroku, u stihovima 3-4, o tome kako će mu biti dana određena otkrivenja koja će trebati da objavi Domu Izraelovom.

2. Opis Milenijumskog Hrama: Jezekilj 40:5-43:27

U ovom poduljem odlomku nalazimo osam glavnih delova koji opisuju različite aspekte Milenijumskog Hrama i daju nam interesantne detalje.

Prvi deo, stihovi 5-27, opisuju vanjsko dvorište uključujući i opis spoljnih zidina grada, u stihu 5. Posle toga imamo opis vanjskog dvorišta u stihovima 6-27, daju nam se detalji o istočnim dverima u stihovima 6-16, o trideset komora ili izbi i o tremovima koji su položeni uokolo vanskog dvorišta u stihovima 17-19, severnih dveri u stihovima 20-23, i južnih dveri u stihovima 24-27.

Drugi deo, stihovi 28-47 daju nam opis unutarnjeg dvorišta. Jezekilj započinje opisom dveri unutarnjeg dvorišta u stihovima 28-37, konkretno opisom južnih dveri u stihovima 28-31, istočnih dveri u stihovima 32-34, i severnih dveri u stihovima 35-37. Ima još stvari koje su takođe uključene unutar područja unutarnjeg dvorišta, a to su: sto za pripremu žrtvenih prinosa u stihovima 38-43, kao i sobe za službujuće sveštenike u stihovima 44-46. Konačno, imamo i opis samog Žrtvenika u stihu 47.

Nakon što su opisana i vanjsko i unutarnje dvorište, treći deo, Jezekilj 40:48-41:26, daje nam opis same Hramske zgrade, uključujući i trem u stihovima 48-49, stupove u Jezekilju 41:1, Svetinju u stihu 2, Svetinju nad svetinjama u stihovima 3-4, zidove Hrama i više komora u Hramu u stihovima 5-8, odeljene prostore u stihovima 12-14, unutrašnjost Hrama u stihovima 15-20, i konačno pročelje i eksterijeri Hrama u stihovima 21-26. Iz svih ovih mera koje su nam iznesene očigledno je da će Milenijumski Hram biti najveći Hram od svih pre njega, jer ugrubo rečeno površina Hrama iznosiće oko 2.600.000 (dva milijuna i šesto hiljada) metara četvornih. Područje sadašnje lokacije Hrama nije dovoljno veliko da bi na sebi sadržavalo Hram ovako enormne veličine, tako da su nužne velike geografske promene da bi ovako velik Hram uopšte mogao da se smesti.

Četvrti deo, Jezekilj 42:1-14 opisuje sobe ili komore vanjskog dvorišta.

Peti deo, stihovi 15-20 opisuju spoljne zidine.

U šestom delu, Jezekilj 43:1-9, Jezekilj beleži povratak Šekina Slave. Baš kao što je Šekina Slava potvrdila i posvetila Salomonov Hram, u stihovima 1-5 će takođe biti posvećen i potvrđen ovaj Hram povratkom Slave iz istog smera u kojem je jednom otišla. Stoga, Šekina Slava se vraća u Izrael, u ovaj Hram, a to je popraćeno sa prvom porukom koju donosi Šekina u stihovima 6-9. Šekina Slava obećava da će prebivati usred sinova Izraelovih zauvek.

U sedmom delu, Jezekilj 43:10-12, opis je prekinut, i na ovom mestu prorok Jezekilj treba da iznese i da istakne grešnost Izraela u njegovom vremenu.

Ali, onda u osmom delu, Jezekilj 43:13-27, nastavlja sa opisom Žrtvenioka. Prvo su nam dane mere Žrtvenika u stihovima 13-17, a onda opis posvećenja samog Žrtvenika za Milenijumski Hram u stihovima 18-27.

3. Sveštenstvo i Žrtveni sistem Milenijumskog Hrama: Jezekilj 44:1-46:24

Ova tri poglavlja tiču se različitih zakona koji regulišu milenijumski sistem sveštenstva i žrtvenih prinosa. Iako ima sličnosti sa Mojsijevim zakonom, postoje isto tako i uočljive razlike. Iz tih razloga milenijumski sistem sveštenstva i žrtvenih prinosa ne sme da se posmatra kao da se radi o ponovnom uspostavljanju Zakona Mojsijevog, koji je trajno priveden kraju, jednom i zauvek smrću Mesije. Tokom Mesijanskog doba biće uspostavljen u potpunosti novi zakonski sistem. Ovaj odlomak ima sedam delova koji se bave ovom temom.

Prvi deo, Jezekilj 44:1-3 tiče se zakona spoljnih istočnih dveri. U stihu 1 nam je rečeno da će istočne dveri biti zatvorene na početku Milenijuma i da se više nikada neće otvoriti tokom celog trajanja Kraljevstva. Razlog za to nam je dat u stihu 2, naime Šekina Slava vratila se kroz istočne dveri da više nikada ne ode od Izraela. Zatvaranje spoljnih istočnih dveri označava činjenicu da Šekina Slava više nikada neće napustiti Izrael. Sledeće, daje nam se opis Kneza u stihu 3 i Njegovog autoriteta i Njegove službe u odnosu na ove spoljašnje istočne dveri.

Trebalo bi primetiti na ovom mestu da ove reči nemaju nikakve veze sa sadašnjim spoljnim istočnim dverima Jerusalima koja su danas poznata pod imenom Zlatna vrata. Kontekst teksta nije Jerusalem danas, već Hramske dveri u vremenu Milenijuma.

U drugom delu, stihovi 4-8, kako je Šekina Slava sada trajno sa Izraelom, što je naznačeno zatvaranjem istočnih dveri, imamo drugu poruku od Šekine, poruku koja još jednom naglašava grehe Izraela.

Treći deo, stihovi 9-14, opisuju zakon Levita, a oni su ljudi koji vode brigu o Hramu.

Četvrti deo, stihovi 15-31 govore o dužnosti sinova Sadokovih, koji će da budu odgovorni za žrtvene prinose u vremenu Kraljevstva. Prema Isaiji 66:21, biće i paganskih sveštenika.

Peti deo, stihovi Jezekilj 45:1-8 donose nam dalje opise same gore Doma Jahvina. Iz prijašnjih pominjanja znamo da će to biti najviša planina sveta, a negde na toj planini stajaće Milenijumski Hram, a na južnoj strani ove planine biće svojevrsna maketa grada koju je video Jezekilj. Sada nam se daje dalji opis onoga što se nalazi na samom vrhu planine.

U ovom odlomku nam je rečeno da će ova veoma visoka gora na svom vrhu imati ravan plato, a taj plato biće skoro 130.000.000 (sto trideset milijuna) metara četvornih. Ta površina biće podeljena na tri dela. Severni deo biće trideset puta osamdeset kilometara. U samom centru ovog dela stajaće Milenijumski Hram, čija će površina biti gotovo 2,5 miliona metara četvornih. Ostatak tog prostora biće kvartovi za život Sadokovih sinova, koji su odgovorni za žrtvene prinose, prema stihovima 1-4. I drugi deo će biti trideset puta osamdeset kilometara i to će biti

mesto za pleme Levijevo, koje će služiti kao oni koji vode brigu o Hramu, prema stihu 5. U stihu 6, južna strana biće veličine petnaest puta osamdeset kilometara. Usred južne strane, petnaest kilometara za petnaest kilometara, biće grad kojeg je Jezekilj video: Milenijumski Jerusolim. Tako da znamo da će Milenijumski Jerusolim biti površine 225 km četvornih i iz njega će Isus kraljevati. Stihovi 7-8 kažu da će na svakoj strani ovog grada biti područje veliko petnaest puta trideset kilometara koje će služiti za uzgoj hrane za stanovnike Jerusalima.

Dakle, posle mnogih naznaka i otkrivenja dati su nam detalji onoga što će se nalaziti na samom vrhu ove veoma visoke planine. Takođe zapažamo da se Milenijumski Hram neće nalaziti usred grada Jerusalima, već će međusobno biti kilometrima udaljeni. Jer, Hram će biti na severnoj strani ove jako visoke planine, a grad će se nalaziti na južnoj strani te planine.

Opisavši detalje ove svete gore, šesti deo, Jezekilj 45:9-46:18, opisuje nam dužnosti Kneza, Davida. Ovde je uključen i Zakon mera i Zakon žrtvenih prinosa, u stihovima 9-12. Tu nalazimo neke opšte smernice o Zakonu o žrtvenim prinosisima, u stihovima 13-17, posle kojih sledi ceo niz specifičnih uputa među kojima su žrtveni prinosi za novu godinu, u stihovima 18-20, žrtveni prinosi za Pashu u stihovima 21-24, žrtveni prinosi za Blagdan senica u stihu 25. Potom žrtveni prinosi za Šabat u Jezekilju 46:1-5, žrtveni prinosi za blagdan Novog meseca u stihovima 6-8, posebni žrtveni prinosi u stihovima 9-12, i dnevni žrtveni prinosi u stihovima 13-15. Ovaj deo se zaključuje sa pravima Kneza u stihovima 16-18.

Sedmi deo, Jezekilj 46:19-24 tiče se zakona vezanog za kuvanje žrtvenih prinosa.

Kada govorimo o Blagdanu senica, biće to obavezni blagdan i to ne samo za Jevreje, već i za paganske nacije, kako to Zaharija 14:16-19 jasno kaže. Prema Zaharijinom proroštvu, svaka paganska nacija koja odbije da dođe u Hram za Blagdan senica, poput Egipta, te godine toj naciji uskratiće se kiša. U skladu sa tim, svakoj naciji koja odbije posetiti Hram za vreme Blagdana Senica biće odmerena kazna.

4. Milenijumska reka: Jezekilj 47:1-12

Sa prednje strane Hrama, ispod praga dveri i Žrtvenika koji se nalazi ispred, izviraće reka. Rečeno nam je da će ove vode teći prema jugu, i u konačnici se ulivati u Mrtvo more. Međutim, iz drugih mesta u Pismima znamo da ova reka koja izvire iz Hrama, na severnoj strani ove svete gore, ne ide direktno u Mrtvo more, već prvo ide južno prema Jerusalimu. Paralelni odlomak koji označava Hram kao početak ove reke dat nam je u Joilu 3:18.

Činjenica da ova reka dolazi iz Hrama i da prvo ide u Jerusolim jasno nam je rečena u Zahariju 14:8. Ovde učimo da ta reka koja počinje u Hramu Jerusalimskom teče prema jugu sve dok ne dođe do grada Jerusalima, a onda se tu deli na dva kraka. Zapadni krak teče dalje niz planinu i uliva se u Mediteran. A istočni krak uliva se u Mrtvo more, oživljavajući tako Mrtvo more i donoseći sve rezultate koji su nam izrečeni u Jezekilju 47:8-10.

5. Komad nameštaja koji nedostaje

Još jedna karakteristika vezana za Milenijumski Hram jeste jedan komad nameštaja koji nedostaje. Iako izgleda kao da će Milenijumski Hram imati sve predmete kao i prethodni Hramovi, posebno Prvi Hram, jedan predmet će nedostajati. U Milenijumskom Hramu neće biti Kovčega Saveza, jer nam Jeremija 3:16 kaže da Kovčeg Saveza neće biti načinjen za Milenijumski Hram. U Svetinji nad Svetinjama Milenijumskog Hrama neće biti Kovčega Saveza. Šekina Slava će biti tamo, ali neće biti Kovčega Saveza. Kako će sam Ješua kraljevati iz Jerusalima neće više biti nikakve potrebe za Kovčegom Saveza.

6. Uništenje Milenijumskog Hrama

Iako je ovaj Četvrti Hram najbolji od svih, čak ni on neće biti večan; i on će nestati. Nestanak Milenijumskog Hrama desiće se u isto vreme kad i nestanak sadašnjeg neba i sadašnje zemlje, što je zabeleženo u dva odlomka knjige Otkrivenja. Prvo, u Otkrivenju 21:1-2 čitamo kako će Bog uništiti stari poredak. Isto ovo nam je rečeno u Otkrivenju 20:11. Tada će On stvoriti novi poredak. Prema Otkrivenju 21:22, novi poredak, Večno Stanje, neće imati Hram. Otkrivenje 21:22 kaže: ***I hrama ne videh u njemu, jer Gospod, Bog Svemogućí, njegov je hram, i Jaganjac.***

Po samoj činjenici da će celokupno Trojstvo prebivati sa čovekom više neće biti potrebe za bilo kakvom vrstom Hrama. Iz tih razloga i Milenijumski Hram će proći, a u Večnom Poretku više neće biti potrebe za Hramom.

Kako će samo pun slave biti taj dan!

Napomena prevodioca: Za prevod ovog MBS-a prevodio sam Biblijske tekstove iz Engleske verzije NASV - prevoda koja je korištena u ovoj studiji. Pri tome mi je od velike pomoći bila Varaždinska Biblija – izdanje Hrvatskog Biblijskog Nakladnika, 2012.

Koristio sam i Savremeni Srpski Prevod u izdanju Hrišćanskog evangelizacionog centra iz Bačkog Petrovca, kao i prevod Daničić – Karadžić kako bi što vernije tekst prilagodio duhu Srpskog jezika.

Prevod: Branko Gotovac 2024.